

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Γ' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή)

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1^ο (μονάδες 15)

α.

1. Σ «Ωστόσο, από τη μία η βιοθεωρία .... σε αρκετές περιπτώσεις.» (2^η παράγραφος)
2. Λ «Με αυτή τη λογική οι παρασκευαστές ... βούλησης και κρίσης;». (2^η παράγραφος)
3. Σ «Από την άλλη όμως ... της κρατικής ιεραρχίας». (3^η παράγραφος)
4. Σ «... αν το μοντέλο του κρατικού προστατευτισμού ... θα επικρατήσει καθολικά». (4^η παράγραφος)

β. Στο Κείμενο 1 υποστηρίζεται ότι η ανάληψη της προσωπικής ευθύνης, όσο σημαντική και αν είναι, δεν επαρκεί για να καλύψει κάθε ανάγκη προστασίας του πολίτη στον σύγχρονο κόσμο, εφόσον χωρίς τον κρατικό παρεμβατισμό δεν μπορούν να διασφαλιστούν τα δημόσια αγαθά, όπως λ.χ. η υγεία. Αντιθέτως, το Κείμενο 2 εξαιρεί τη σημασία της ατομικής ευθύνης, τονίζοντας τις οδυνηρές συνέπειες της απουσίας της, και συγκεκριμένα κάνοντας λόγο για αλαζονεία και απληστία του σύγχρονου ανθρώπου που τον οδηγούν στην καταστροφή του εαυτού του και του πλανήτη.

Παραδείγματα.

- Κείμενο 1: «... η βιοθεωρία της ατομικής επιλογής ... προκαλεί αντιφάσεις και οι αδυναμίες της αποκαλύπτονται σε αρκετές περιπτώσεις» // Ποιος όμως, στην περίπτωση αυτή, διασφαλίζει τη δημόσια υγεία; Είναι η δημόσια υγεία θέμα ατομικής βούλησης και κρίσης;»
- Κείμενο 2: «Μόνο μέσω της ατομικής ευθύνης μπορούμε να αντιμετωπίσουμε τίμια τον εαυτό μας – και κατ' επέκταση τον κόσμο». // «Μια αλαζονεία και μια απληστία

άνευ προηγουμένου. Δεν υπάρχει τίποτα κακό εκεί έξω, εκτός από εμάς τους ίδιους».

Ερώτημα 2^ο (μονάδες 10)

Ο τίτλος του κειμένου 1:

- είναι δηλωτικός·
- είναι αρηματικός, δηλαδή ελλειπτικός ως προς τη σύνταξη·
- περιλαμβάνει μόνο δύο ονοματικές φράσεις που αποτελούν και τις βασικές έννοιες, τις οποίες πραγματεύεται το κείμενο·
- ανάμεσα στις δύο ονοματικές φράσεις υπάρχει το στοιχείο της διάζευξης, δηλαδή προτείνεται στον αναγνώστη ότι μπορεί να ισχύει αυτό που δηλώνει η μία από τις δύο, όχι συνδυαστικά·
- συνοδεύεται από ερωτηματικό, πράγμα που σημαίνει ότι η διάζευξη – το δίλημμα – που προτείνεται στον αναγνώστη δεν διατυπώνεται με βεβαιότητα, αλλά τίθεται υπό μορφή ερώτησης, η οποία θα απαντηθεί στο κείμενο.

Από τα παραπάνω προκύπτει και η σχέση του με το θέμα και το περιεχόμενο του κειμένου:

- ο τίτλος θέτει δίλημμα και ερώτηση το ζήτημα του ποια είναι η πιο σημαντική, η ατομική επιλογή ή η συλλογική ευθύνη·
- στο περιεχόμενο του κειμένου αναλύονται οι δύο έννοιες ως συστήματα αξιών και αποκαλύπτονται τα όρια / οι αδυναμίες από την διαζευκτική εφαρμογή τους στη σύγχρονη κοινωνία·
- τέλος, στον επίλογο του κειμένου αίρεται το δίλημμα που περιλαμβάνει ο τίτλος, εφόσον προτείνεται από τον συγγραφέα ο συγκερασμός της ατομικής και της συλλογικής (δημόσιας / κρατικής κ.λπ.) ευθύνης προς όφελος του ανθρώπου.

Ερώτημα 3^ο (μονάδες 10)

Σωστό είναι το 1: Το πρόσωπο που δίνει τη συνέντευξη επιδιώκει να ευαισθητοποιήσει τον αναγνώστη για την αναγκαιότητα ανάληψης της ατομικής ευθύνης στη σημερινή ιστορική συγκυρία.

Γλωσσικοί και εκφραστικοί τρόποι: (μόνο 4 είναι απαραίτητοι για πλήρη απάντηση)

- α΄ πληθυντικό πρόσωπο που δηλώνει ότι το πρόσωπο που δίνει τη συνέντευξη εντάσσει αυτοβούλως τον εαυτό του στο σύνολο των πολιτών (ας πάrouμε, αποφεύγουμε, στεκόμαστε, έχουμε καταφέρει κ.λπ.) ·
- ρητορικό ερώτημα (Πώς θα μπορέσουμε να κάνουμε κάποια στοιχειώδη αυτοκριτική για να πάμε ένα βήμα μπροστά;) ·
- συναισθηματικά φορτισμένες λέξεις και φράσεις (λυσσαλέα αντίσταση, αλαζονεία και απληστία άνευ προηγουμένου, συνεχίζουν να πέφτουν κάτω από τη δίψα κ.λπ.)
- συνυποδηλωτικός λόγος (Στεκόμαστε μπροστά στον τελευταίο κόμβο, ... ο κόμβος θα περιμένει εκεί, απaráλλαχτος) ·
- σύντομες, κοφτές προτάσεις που διαμορφώνουν ύφος κοφτό και δίνουν έμφαση στα νοήματα (Είμαστε οι επιλογές μας. Είμαστε το γκολφ) ·
- έκφραση προσωπικής άποψης με βεβαιότητα και χρήση α΄ ενικού προσώπου (Δεν νομίζω πως υπάρχει ... // Φοβάμαι όσους ...) ·
- αντίθεση (παιδιά πεθαίνουν από την δίψα, ενώ αυτόματα αρδευτικά συστήματα ποτίζουν δίπλα τους ένα αχανές γήπεδο του γκολφ).

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Στο Κείμενο 3 ο Ποσειδώνας παρουσιάζεται να διαχειρίζεται τις θάλασσες σαν σύγχρονος δημόσιος υπάλληλος που αισθάνεται αλλοτριωμένος από το αντικείμενο της εργασίας του και βαριέται τη ρουτίνα της γραφειοκρατίας. Συγκεκριμένα, ο αφηγητής δηλώνει σε γ΄ ρηματικό πρόσωπο

- ότι ο Ποσειδώνας παίρνει την εργασία του πολύ στα σοβαρά («έπαιρνε τα καθήκοντά του πολύ στα σοβαρά») ·
- δεν εμπιστεύεται τους βοηθούς του και έτσι διαχειρίζεται όλο τον γραφειοκρατικό φόρτο μόνος του («έκανε ο ίδιος (έμφαση) όλες τις επαληθεύσεις») ·
- δεν απολαμβάνει την εργασία του αλλά μόνο τη διεκπεραιώνει («Δεν μπορεί να πεις κανείς ... του είχε ανατεθεί») ·
- έχει προβεί σε ενέργειες για να του ανατεθεί κάτι πιο ευχάριστο («και μάλιστα .., εργασία»: εδώ προσοχή στον ελεύθερο πλάγιο λόγο «όπως δήλωνε») ·
- τελικά δεν έγινε κατορθωτό να βρεθεί κάτι άλλο γι΄ αυτόν, εφόσον ο «μέγας Ποσειδώνας» (ειρωνική η χρήση του επιθέτου) είναι και παραμένει δέσμιος του ονόματος και του ρόλου του (αλλά όταν ... μία θέση εξουσίας»: προσοχή στο γ΄ πληθυντικό πρόσωπο της απροσδιοριστίας: να του βρουν / να του αναθέσουν →

Ποιοι; Το απρόσωπο γραφειοκρατικό σύστημα δεν χρειάζεται υποκείμενα, γι' αυτό και ο αφηγητής δεν τα αναφέρει).

Ο αφηγητής τηρεί στάση ειρωνική απέναντι στον Ποσειδώνα, όπως προκύπτει από τον διάχυτο σαρκασμό, ο οποίος γίνεται αντιληπτός από την ειρωνική χρήση λέξεων και φράσεων (*υπολογισμοί όχι μικρότεροι παρά μονάχα πιο μικροπρεπείς // ο μέγας Ποσειδώνας // για να τον κυριεύσει ναυτία, να αναστατωθεί η θείκη του ανάσα και να αρχίσει να κλυδωνίζεται η ηρωική του κορμοστασιά κ.λπ.*) αλλά και από τις εκφράσεις βεβαιότητας που επιλέγονται για να προσδιοριστούν τα θείκα καθήκοντα (*«εξαρχής είχε οριστεί ο θεός των θαλασσών και εκεί θα παρέμενε»*).

Περαιτέρω, η προσωπική άποψη των μαθητών / μαθητριών διατυπώνεται ελεύθερα, ανάλογα με τον παραστατικό κύκλο και τα βιώματά τους. Επισημαίνεται μόνο ότι ολόκληρο το κείμενο αποτελεί μία πικρή αλληγορική μεταφορά της μυθολογίας στον σύγχρονο κόσμο: από τον πανίσχυρο και απρόσωπο μηχανισμό της γραφειοκρατίας δεν εξαιρούνται ούτε οι θεοί!